

זבחים דף ה'

עם הרב אברהם משה הלוי רוט
 להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

תופעה

לימוד תורה בשכיבה

בגמרא שלנו רואים שריש לקיש "שכב על בטנו והקשה". לשם מה אומרת לנו הגמרא זאת? יתכן שזה בשביל ללמדנו עמל העיון שלהם, שמיקדו כל חושיהם למחשבה העמוקה עד ש"שלחו את הגוף לישון" במנוחה, ורק מוחם בער ממאמץ.

ידוע שהחזון איש היה מעיין הרבה בשכיבה. פעם אחת שכב במרפסת ביתו, וכדי לצמצם מחשבותיו עטף עצמו בסדין. משמר ההגנה שעבר בסביבה, היה בטוח שזהו ישמעאלי מחבל וירה לעברו, ובנס החטיא הכדור את המטרה הקדושה.

בבתי המדרש של תלמידי הגר"ח גריינימן זצ"ל אפשר לראות עוד היום תלמידי חכמים שכובים על הספסל ומאמצים מוחם וליבם בעמל העיון.

סיפור

שיחה מתחת לשולחן....

תופעה כזו ראיתי בעיני פעמים רבות אצל רבינו שמואל אויערבאך זצ"ל שקשה היה מתקשה מאד בעומק הסברות, היה נשכב על הספסל בבית המדרש וכולו מרוכז במחשבה.

סיפרו בישיבה שפעם אחת בהיותו שוכב על הספסל, הגיע יהודי ירושלמי לשוחח עימו על איזה עניין ציבורי, וכשראה שרבי שמואל שוכב על הספסל ומדבר עם החברותא, חשב שכך דרך השיחה שם. נשכב גם הוא על הספסל ממול, שמעבר השני של השולחן, והחל משוחח עם רבי שמואל "מתחת השולחן"...

והוא פלאי

רבי דוב פלאי זצ"ל והחברותא לומדים בשכיבה...

ידיד נפשי ושב"ב הגאון רבי דוב פלאי זצ"ל, נפטר לפני כמה שנים

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 * לתגובות והארות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעורר שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

מתוך ייסורים של אהבה. סדר יומו גם בימי חוליו היה כרגיל, לא ויתר לרגע על שום סדר עם שום חברותא, וכך גם בימים של טיפולים שמחלישים נורא כל בן אנוש הוא לא ויתר והגיע כרגיל לחברותא עם ר' אברהם קרלינסקי בבית המדרש של כ"ק הרב מבעלזא יבלחט"א. הם היו הוגים בתורה עד כדי אפיסת כוחות עד אשר לפתע נשכב על הספסל לנוח כמה רגעים כדי שיוכלו להמשיך ללמוד. ר' אברהם מספר שבכדי לגרום לו לחזור לקום, היה צריך "לעצבן" אותו עם איזה שאלה של תוס' או הבנה בראשונים ואז כאריה המזנק על טרפו קם וזינק להמשיך הלימוד כלא היה.

אותו יום חמישי לא עזר שום דבר, ור' דוב נשאר לשכב, הוא היה כל כך חלש שלא הועיל לגרוור אותו בשום דבר, מיד נשכב החברותא ר' אברהם קרלינסקי מצד השני והלימוד המשיך מתחת לשולחן... אברך שראה את המחזה המפעים, הנציח...

הנה התמונה של יהודי שהמשיך את דרכו של ריש לקיש, אלף וחמש מאות שנים אחריו.

עיון

שכיבה על בטנו בעת האכילה?

הגמרא בגיטין מספרת שריש לקיש אמר לבתו שהוא אינו צריך כר לשכב עליו כי כריסו הוא הכר שלו. התוספות שם מציינים לגמרא שלנו שר"ל שכב על מעיו.

והנה, בהלכות הסיבה אנו מוצאים דין מי שמיסב פרקדן על בטנו. זה נראה לנו מוזר מאד, איזו מין צורה משונה ומה קס"ד שהיא הסיבה.

אבל באמת ראו בחיבורי "ויסב שמואל" על צורת ההסיבה, שהבאתי

עלון טעימות מיסודה של אגודת "לוחמי הדף" לחיזוק ועידוד עמידה באתגרי לימוד הדף היומי. מרגיש בודד במערכה? מנסה לעמוד בקצב ולא מצליח? הצטרף אלינו, איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק! להצטרפות לקבוצות השונות של "לוחמי הדף" צור קשר במספר 054-824-9119

מעלת ישראל

מתי ישראל צדיקים

הגמרא אומרת שאין חטאת לאחר מיתת הבעלים, וביאר רש"י הטעם מפני "שאינן כפרה למתים, כי המיתה מכפרת עליהם".

לפעמים אנו שוכחים את זה, שמיתתו של יהודי מכפרת על כל חטאיו (בפרט כשעשה תשובה לפני מותו. ובאמת צ"ע מה טעם אין מקריבין חטאת שמתו בעליה בלא תשובה, אבל באמת התוספות בשבועות יגא, כתבו שגם בלא תשובה היא מכפרת עם הייסורים שלאחר המיתה, משא"כ עם תשובה שגם בלא ייסורים!).

כתוב בגמרא בתענית שהולכים בתעניות **לקברי ישראל** כדי שהמתים יתפללו עלינו. אני הייתי חושב שצריך לילך לקברי צדיקים, אבל מה פתאום ללכת לקברים של "סתם" יהודים?

כי אין כזה מקום: בית קברות של "סתם" יהודים. יהודים שנפטרו – התכפרו, והם צדיקים גדולים. אפשר ללכת לבית הקברות ולבקש שיעוררו רחמים עלינו לפני כסא הכבוד!

מהדף ליומי

תפילת המתים בראש השנה

המקובלים מבארים שבליל ראש השנה זהו הזמן שהמתים עומדים להתפלל על ישראל. מליונים מליונים מליונים של מתי ישראל, מתעוררים בלילה הנורא הזה ומעתירים בתפילה עד הבוקר. בבוקר כבר אין המתים יכולים להתפלל אלא החיים בלבד. אכמ"ל.

לכן בערב ראש השנה נהגו לעלות על קברי ישראל, כביכול "לעורר" אותם. (בזהירות, שלא להיות דורש אל המתים).

זהו הכוח של מתי ישראל!

זווית אישית

"בעל מופת" חדש?!

רק לפני כמה ימים סיפר לי איש אחד שאשתו עמדה לפני פרצדורה רפואית, והנה בא אליו בחלום אביו ז"ל ואמר לו "בבקשה לא לעבור את הפרצדורה הזו לפני שאתם שוללים הריון באולטרסאונד". הוא התעורר בחיוך, כי ידע שמבחינה רפואית אשתו איננה יכולה להרות כלל בעקבות תרופות חזקות לדיכוי הורמונים שהיא נוטלת למחלתה

ציורים קדמוניים שהיו רגילים להסב על בטנם, ממש כמו שאמר ריש לקיש.

ביאור

כאשר אי אפשר לגרום היו מעיינים יותר

לעיל למדנו את הקושיות הנפלאות "מילי מעלייתא" שאמר רבא בליל שבת. חשבתי לומר, מדוע היה זה דווקא בליל שבת, משום שאז אסור לקרוא לאור הנר, וממילא לא היו יכולים לגרום מתוך הכתב ובמקום זאת דרש רבא בעל פה בעומק העיון. [תדמינו בית כנסת מחוץ לעיר, חושך מוחלט בחוץ, ובפנים רק כמה אבוקות בוערות, והתלמידים יושבים על הארץ ומקשיבים בצימאון לקושיות ותירוצים "מילי מעלייתא" של רבא. עונג שבת!]

אולי גם התיאור של שכיבת ריש לקיש על בטנו, בא לתאר שלא היה יכול אז לגרום מתוך הספר וכדומה, כי היה שוכב מחמת חולשה או חולי וכדומה, והיה מוטל על בטנו. לכן אז הקדיש את הזמן לחשוב מחשבות עמוקות בסברת דיני "שלא לשמה".

רבינו משה שפירא היה אומר שהחשמל "הרס לנו את העיון". מדוע? לפני עידן האלקטרי היה יהודי מתעורר אחרי 7-8 שעות שינה, ועדיין היה חושך... מה יעשה? חושב. על מה חושב? אם הוא איש פשוט חושב על ענייניו, "שליש אחרון של לילה אשה מספרת עם בעלה" הבריות משוחחות זו עם זו כפרש"י, אם הוא תלמיד חכם חושב בעיון והעמקה. אבל בכל מקרה, חושב. אין לו לאן לקום, הכל הכל חושך מוחלט.

חסידות

רמזים עמוקים בשכיבת ריש לקיש

רבינו צדוק הכהן בתקנת השבין שלו, מבאר שקושיית ריש לקיש כאן מאד שייכת למנהגו לשכב על בטנו. הטעם שהיה שוכב על כריסו היה בגלל שגידל את כריסו לשם שמיים, שהיה אוכל בכוונה עליונה. אלא שלא ימלט שתהיה איזו אכילה שלא נתכוון בה "לשמה". לכן טען ריש לקיש אם היא לא נפסלת מדוע שלא תרצה. ואמר "אפתח אנא פתחא לנפשי" – הרי מעיו נקראים גם "נפשי" – והכוונה לבאר מדוע אכילתו כשרה אע"פ שאינה מרצה. ועוד מאריך ברמזים עמוקים. כדאי לעיין שם.

אבל, רגע אחר כך, תמהתי על תמיהתי: הרי התשובה מכפרת עם המיתה על כל חטאיו, והוא בוודאי עשה תשובה קודם מותו כמנהג יהודים כשרים, וא"כ הוא יהודי טהור וצדיק, בפרט שכבר עברו כמה שנים מפטירתו.

אין לנו מושג מה היא דרגה של יהודי!

הקשה. לאחר יום אחד, שוב התגלה אביו, ובפעם השלישית החליטו לערוך בכל זאת US, והנה... היא בהריון! אף אחד לא האמין לזה!

והנה, ברגע הראשון תמהתי לעצמי, כי אביו של אותו חבר לא היה מפורסם כצדיק גדול, ואדרבה הסתבך בכל מיני עניינים וכו', אין צורך להאריך, איך יתכן שהוא כזה "בעל מופת" להתגלות אל הבן שלו ולהזהיר אותו מלסכן את התינוק.